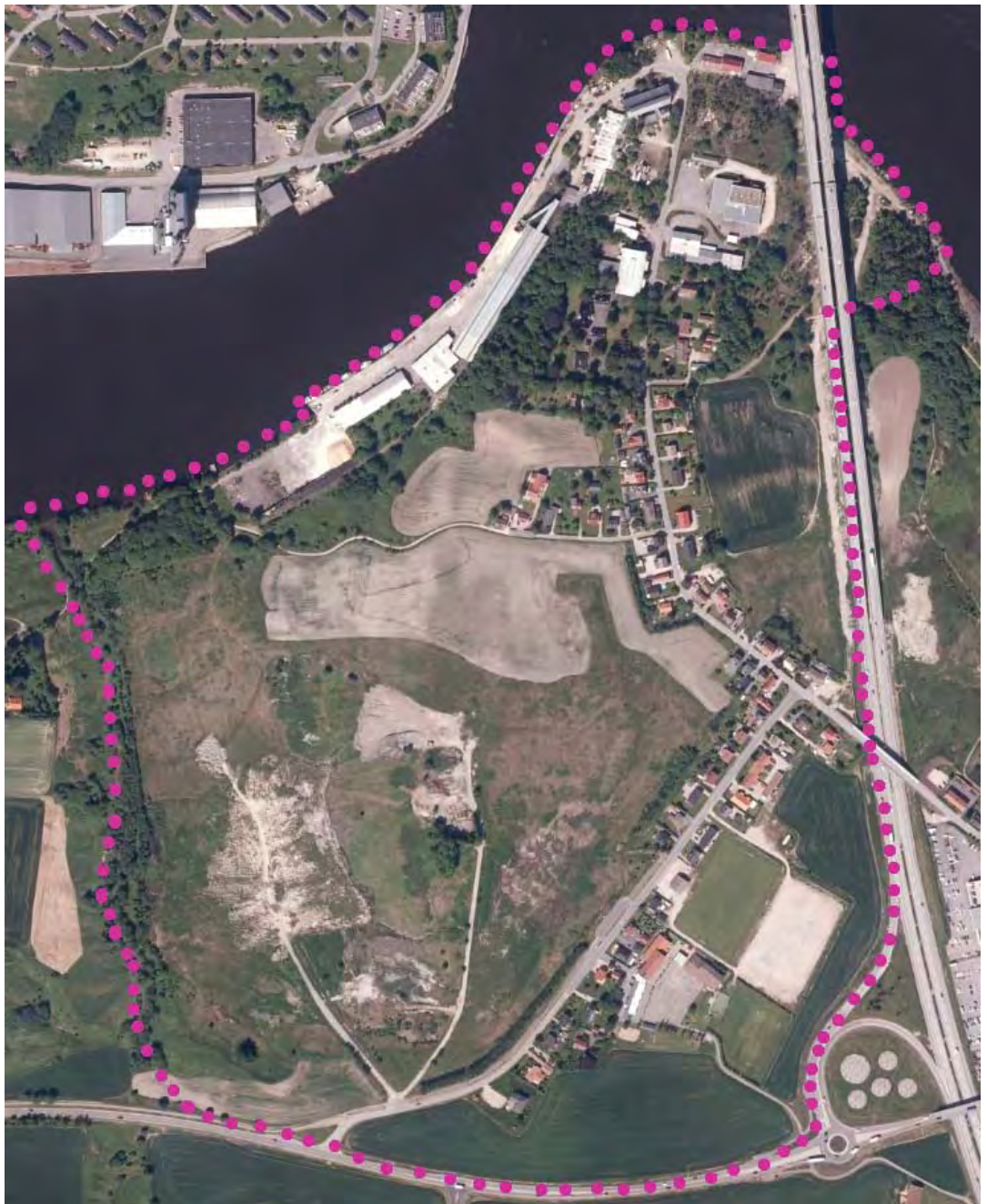

GRETNES - SUNDLØKKA II

KARTLEGGING AV NATURMANGFOLD OG KONSEKVENSVURDERING AV REGULERINGSPLANUTKASTET

5. OKTOBER 2012

Rapport 2012:2

Utførende institusjon: Wergeland Krog Naturkart	Kontaktperson: Ola Wergeland Krog	
Oppdragsgiver: COWI AS	Kontaktperson: Rune Skarstein	Dato: 5. oktober 2012
Referanse: Wergeland Krog, O.M., Viker, M. & Løfall, B.P. 2012. Gretnes – Sundløkka II. Kartlegging av naturmangfold, konsekvensvurdering av reguleringsplanutkastet. <i>Wergeland Krog Naturkart Rapport 2012-2</i> : 31 s. + vedlegg.		
Referat: <p>Wergeland Krog Naturkart har på oppdrag for COWI AS ved Rune Skarstein gjennomført en kartlegging av naturtyper, vilt samt sjeldne / rødlistede arter i det planlagte utbyggingsområdet Gretnes – Sundløkka i Fredrikstad kommune i Østfold. Konsekvensene av de planlagte tiltakene for mangfoldet av naturtyper og arter ble vurdert.</p> <p>Kartleggingen og konsekvensvurderingen konkluderer med at planutkastet for en stor del har tatt hensyn til viktige naturverdier innenfor planområdet. For noen naturlokaliteter vil det imidlertid være nødvendig med mindre endringer av planutkastet for å ivareta naturverdiene. Dette dreier seg i hovedsak om den inntegnede småbåthavna. Det er videre foreslått avbøtende samt biotopforbedrende tiltak.</p>		
4 emneord: Gretnes/Sundløkka Konsekvensvurdering Biomangfold Rødlistearter		

INNHold

1	INNLEDNING	4
2	UTBYGGINGSPLANENE	5
3	METODE	7
3.1	Registreringer	7
3.2	Konsekvensvurdering	7
3.3	Avbøtende tiltak	10
4	BESKRIVELSE AV PLANOMRÅDET	11
5	REGISTRERINGER	12
5.1	Naturtyper	12
5.2	Oversiktskart naturtyper	22
5.3	Vilt	23
5.3.1	Generelt	23
5.3.2	Registreringer	23
5.3.3	Prioriterte viltområder	23
5.4	Forekomst av rødlistearter	25
6	VURDERING AV UTBYGGINGSPLANEN	26
6.1	Tiltakets konsekvenser for plante- og dyrelivet	26
6.1.1	Generelt	26
6.1.2	Konsekvenser for naturtypene.....	26
6.1.3	Konsekvenser for viltområdene	28
7	REFERANSER	31
7.1	Litteratur	31
7.2	Observatører	31
	VEDLEGG 1 – VILTOBSERVASJONER	32
	Fugl	32
	Pattedyr	37

1 INNLEDNING

Wergeland Krog Naturkart gjorde i 2011, på oppdrag for COWI AS, en kartlegging av naturtyper, vilt samt sjeldne / rødlistede arter i det planlagte utbyggingsområdet Gretnes – Sundløkka i Fredrikstad kommune i Østfold. Resultatet ble publisert i 2011 ([Wergeland Krog m.fl. 2011](#)).

I 2012 ble et mindre areal mot veien i sørøst lagt til det planlagte utbyggingsområdet. Det ble gjort feltarbeid på dette tilleggsarealet i august 2012 og for oversiktens skyld ble dette arealet tatt inn i denne rapporten som i sin helhet erstatter den tidligere nevnte rapport for området.

Kartleggingen er en del av forundersøkelsene for en planlagt regulering av området til bolig- og næringsformål samt relativt store arealer som er satt av til rekreasjon og naturvern.

Konsekvensene for mangfoldet av naturtyper og arter for de planlagte tiltakene av ble vurdert.

Bevaring av naturmiljø og biologisk mangfold er både lokalt og globalt en stor utfordring. Mange arter viser en urovekkende bestandsnedgang og menneskelig påvirkning har i økende grad vært med på å bestemme denne negative utviklingen. De viktigste årsakene til tap av biologisk mangfold er at leveområdene forandres som en følge av endret arealbruk samt at leveområdene stykkes opp (fragmentering). Regjeringens miljøvernpolitikk forplikter Norge og sektormyndighetene til å forvalte biologisk mangfold slik at arter, som naturlig finnes i Norge, skal sikres i levedyktige bestander. Ved å kartlegge og forvalte arealene ut fra kunnskap om artenes forekomst og krav til leveområder, kan en i størst mulig grad sikre biomangfoldet. Utover det nasjonale regelverket, samt det moralske ansvaret for å sikre livsgrunnlaget til kommende generasjoner, har vi en rekke internasjonale avtaler som pålegger og forplikter Norge til å ta vare på det biologiske mangfoldet.

Fredrikstad kommune er ansvarlig myndighet etter bestemmelsene, og planen er planlagt utført som en områderegulering (jf. §12-2 PBL). Planprogrammet skal beskrive hvilke utredninger som er nødvendig for å skape klarhet i tiltakets konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn. På basis av utredningen skal det kunne gjøres en samlet vurdering om, og eventuelt på hvilke vilkår tiltaket kan gjennomføres.

Arbeidet med utredningsprogrammet er det første planstadiet frem til en eventuell godkjenning av konsekvensutredningen og stadfesting av reguleringsplanen. Dette er i samsvar med generelle krav som Naturmangfoldlova stiller for å sikre at det biologiske mangfoldet blir tatt vare på gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven inneholder flere viktige prinsipper, bl.a. om at "offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet" (§8).

Denne rapporten har som formål å tilfredsstillende statlige krav til kunnskap om hvilke konsekvenser for det biologiske mangfoldet som den planlagte utbyggingen ved Gretnes – Sundløkka i Fredrikstad kommune vil få. Rapporten tar ikke for seg geologiske verdier.

Fig. 1.1. Oversikt over planområdets beliggenhet ved Sandesundbrua over Glomma helt nordøst i Fredrikstad kommune i Østfold.

2 UTBYGGINGSPLANENE

Planområdet omfatter de områdene som går under navnene Gretnes og Sundløkka og er vist i figur 2.1. I 2012 ble et mindre område lagt til og innarbeidet i den tidligere rapporten fra området. Tilleggsområdet ligger i det sørøstre hjørne av planområdet.

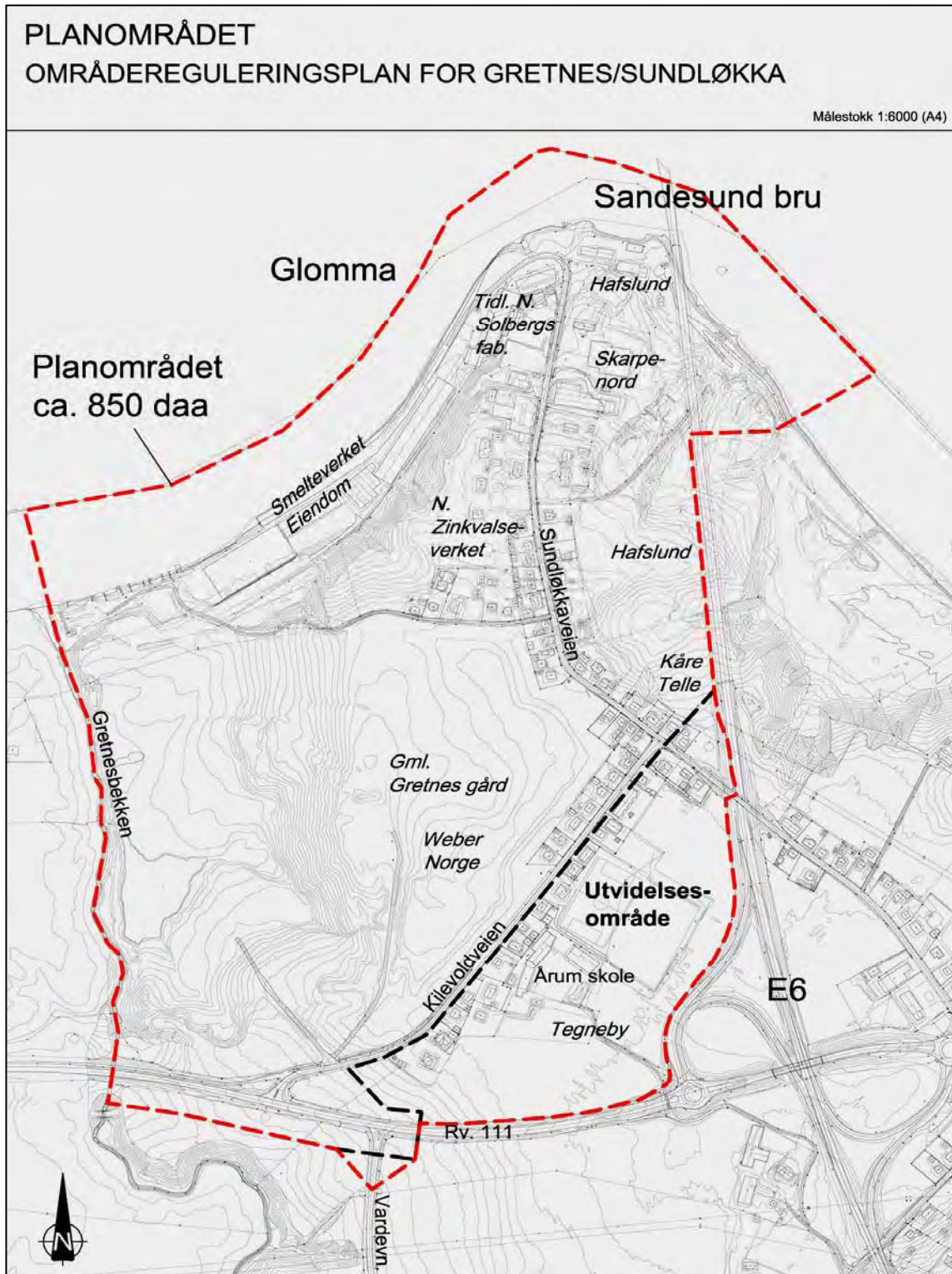

Fig. 2.1. Oversikt over planområdet. I 2012 ble området utvidet med områdene sørøst for Kilevoldveien, merket med Utvidelsesområde på kartet.

Arealene som omfattes av skisseplanen består av en blanding av dyrket mark, skrotemark, boligområder, veier, gammel og ny industri mm. I skisseplanvurderingene for Gretnes – og Sundløkka er det arbeidet med arealdisponering for området som helhet. Disse vurderingene tar utgangspunkt i de ulike grunneieres interesser for å utvikle eiendommene og det vurderes hvordan dette kan innarbeides i en samlet plan.

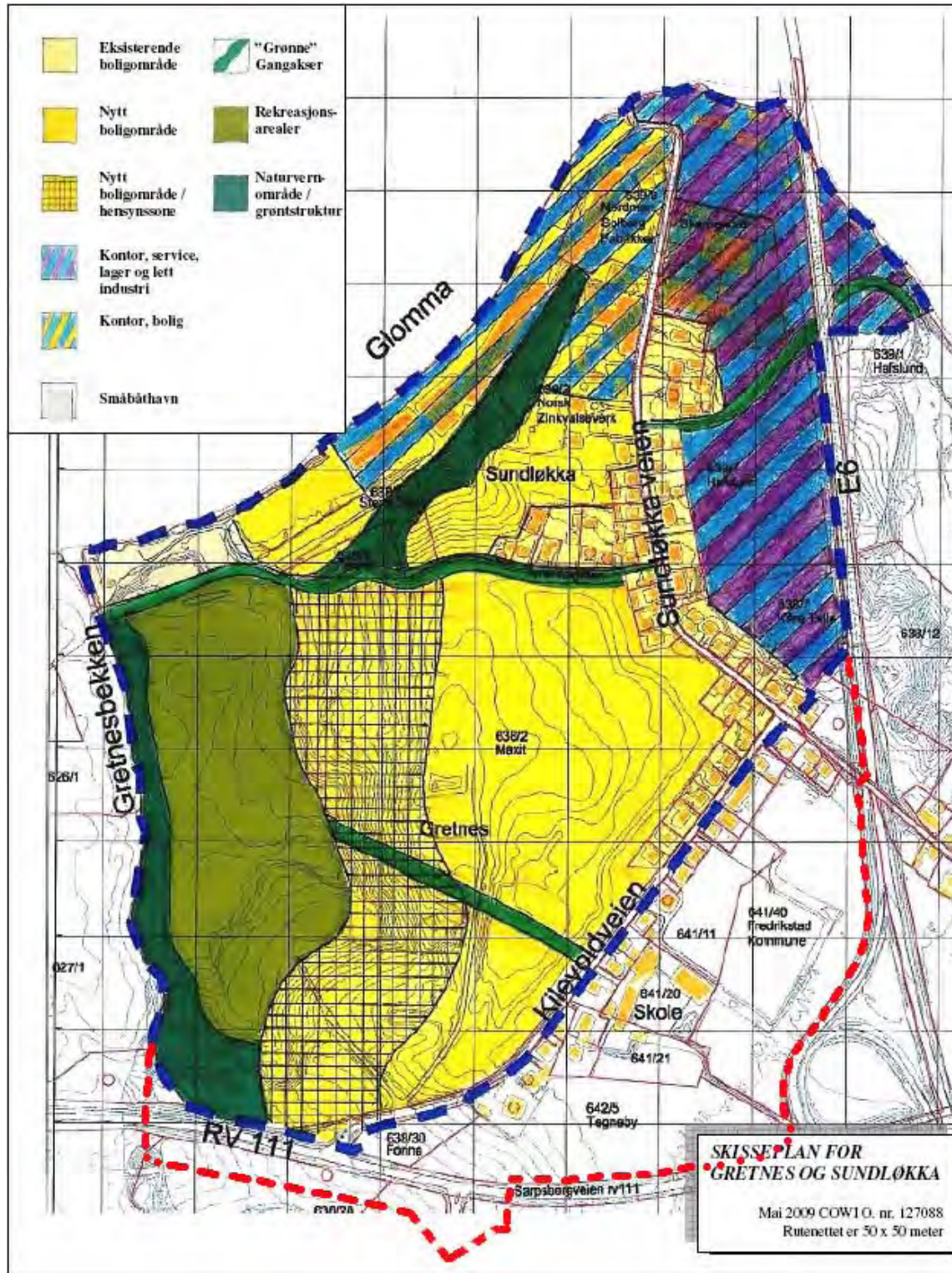

Fig. 2.2. Opprinnelig arealdisponeringsskisse over området er markert med blå stiplede linje. Rød stiplede linje viser utvidelsen av planområdet i sørøst som kom til i 2012.

3 METODE

3.1 Registreringer

Eksisterende informasjon

De viktigste kilder for kunnskap om naturkvalitetene i planområdet er å finne i DN's Naturbase (Direktoratet for naturforvaltning 2012) og i Artsdatabankens Artskart (Artsdatabanken 2012). Utover dette er det også innhentet informasjon fra lokalkjente i området. Biofokus og Wergeland Krog Naturkart gjennomførte i 2009 (Laugsand et al. 2009) en oppdatering av naturtypekartet for Fredrikstad kommune. Denne informasjonen er nå den samme som forefinnes i Naturbasen, her finnes mye nyere fagkunnskap om naturkvalitetene i området.

Generelt er forhåndskunnskapen om området relativt god. Naturtypeomtalen var i stor grad dekkende for området og har kun blitt supplert med et par mindre områder.

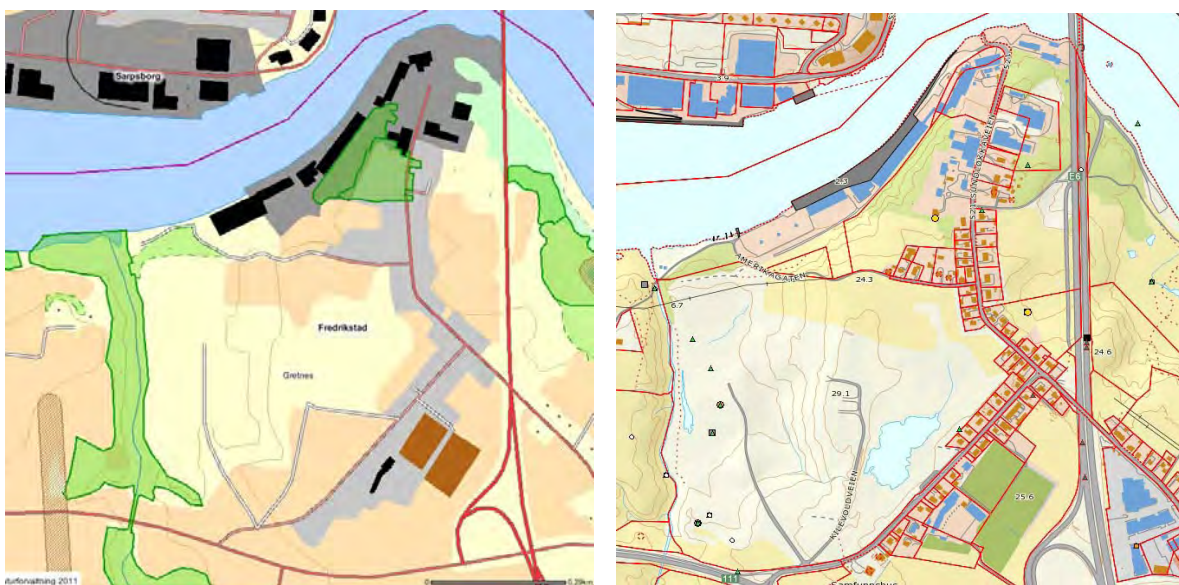

Fig. 3.1 Eksisterende naturfaglig kunnskap om planområdet. Figuren til venstre viser utsnitt fra Naturbase hvor områdene med grønn skravur viser registrerte naturtyper. Skissen til høyre viser utsnitt av det samme arealet hentet fra Artsdatabankens database Artskart. Her vises registrerte artsfunn som punkter i kartet med ulike signaturer avhengig av artens forvaltningsstatus.

Feltregistreringer

Eget feltarbeid ble for fugl og pattedyr ble gjennomført 7 ganger i tidsrommet 3-16 juni 2011. Videre ble det gjort en supplerende naturtyperegistrering med to feltobservatører den 17. august 2011, samt en supplerende feltregistrering for et mindre tilleggsområde i sørøst som ble gjennomført den 24. august 2012. Hele området er i utgangspunktet befart, men både for vilt og naturtyper ble det satt større fokus på Gretnesbekken og områdene langs Glomma enn på selve rasgrova da denne er kraftig berørt av menneskelig maskinell virksomhet.

3.2 Konsekvensvurdering

Vurdering av verdi

På bakgrunn av innsamlede data gjøres en vurdering av verdien av en lokalitet eller område. Verdien fastsettes på grunnlag av et sett kriterier som er gjengitt nedenfor. Verdivurderingen skal begrunnes.

Tabell 3.1 Kriterier for vurdering av biologisk mangfoldets verdi etter Statens vegvesen (2006). Inngrepsfrie områder og naturhistoriske verdier ble ikke vurdert i dette prosjektet.

	Liten verdi	Middels verdi	Stor verdi
Inngrepsfrie og sammenhengende naturområder, samt andre, landskapsøkologiske sammenhenger	– Områder av ordinær landskapsøkologisk betydning	– Områder over 1 km fra nærmeste tyngre inngrep. – Sammenhengende områder (over 3 km ²) med et urørt preg. – Områder med lokal eller regional landskapsøkologisk betydning.	– Områder over 3 km fra nærmeste tyngre inngrep. – Områder med nasjonal, landskapsøkologisk betydning.
Naturtypeområder / vegetasjonsområder	– Områder med biologisk mangfold som er representativt for distriktet	– Natur- eller vegetasjonstyper i verdikategori B eller C for biologisk mangfold – Områder med stort arts mangfold i regional målestokk	– Natur- eller vegetasjonstyper i verdikategori A for biologisk mangfold
Områder med arts-/individmangfold	– Områder med arts- og individmangfold som er representativt for distriktet – Viltområder og vilttrekk med viltvekt 1	– Områder med stort arts mangfold i lokal eller regional sammenheng. – Leveområder for arter i kategorien "nær truet", "datamangel" eller "sårbar". – Leveområder for arter som står oppført på den fylkesvise rødlista. – Viltområder og vilttrekk med viltvekt 2-3	– Områder med stort arts mangfold i nasjonal målestokk. – Leveområder for arter i kategoriene "kritisk truet" eller "sterkt truet". Områder med forekomst av flere rødlistearter i lavere kategorier. – Viltområder og vilttrekk med viltvekt 4-5
Naturhistoriske områder (geologi, fossiler)	– Områder med geologiske forekomster som er vanlige for distriktets geologiske mangfold og karakter.	– Geologiske forekomster og områder (geotoper) som i stor grad bidrar til distriktets eller regionens geologiske mangfold og karakter	– Geologiske forekomster og områder (geotoper) som i stor grad bidrar til landsdelens eller landets geologiske mangfold og karakter

Når det gjelder identifisering og verdisetting av naturtypelokaliteter benyttes den reviderte håndboka for kartlegging av biologisk mangfold som metode (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

Begrepsbruk for rødlistearter er revidert i henhold til de nye norske rødlistene (Kålås et al. 2010) sammenlignet med hva som var brukt i Statens vegvesen (2006) sin håndbok. Rødlistekategoriene sin rangering og forkortelser er (med engelsk navn i parentes) :

- RE – Regionalt utryddet (Regionally Extinct)
- CR – Kritisk truet (Critically Endangered)
- EN – Sterkt truet (Endangered)
- VU – Sårbar (Vulnerable)
- NT – Nær truet (Near Threatened)
- DD – Datamangel (Data Deficient)

For øvrig vises det til Kålås m.fl. (2010) for nærmere forklaring av inndeling, metoder og artsutvalg for den norske rødlista. Der er det også kortfattet gjort rede for hvilke miljøer artene lever i og viktige trusselsfaktorer. NB! Artsfunn i kategori "sårbar" er flyttet fra

automatisk stor verdi til automatisk middels verdi for å harmonisere med naturtypeverdisettingen, i samsvar med naturtypehåndboka til Direktoratet for naturforvaltning (2007).

Verdivurderingene for hvert miljø/område angis på en glidende skala fra liten til stor verdi. Vurderingen vises på en figur der verdien markeres med en pil:

Vurdering av omfang (påvirkning)

Omfanget er en vurdering av hvilke konkrete endringer tiltaket antas å medføre for de ulike lokalitetene eller områdene. Omfanget vurderes for de samme lokalitetene eller områdene som er verdivurdert. Omfanget vurderes i forhold til alternativ 0.

Omfang angis på en femdelt skala:

Stort negativt - middels negativt - lite/intet - middels positivt - stort positivt.

Tabell 3.2 Kriterier for vurderinger av et planlagt tiltaks potensielle påvirkning av naturområder (omfang).

	Stort positivt omfang	Middels positivt omfang	Lite/intet omfang	Middels negativt omfang	Stort negativt omfang
Viktige sammenhenger mellom naturområder	Tiltaket vil i stor grad styrke viktige biologiske/ landskaps-økologiske sammenhenger	Tiltaket vil styrke viktige biologiske/ landskaps-økologiske sammenhenger	Tiltaket vil stort sett ikke endre viktige biologiske/ landskaps-økologiske sammenhenger	Tiltaket vil svekke viktige biologiske/ landskapsøkologiske sammenhenger	Tiltaket vil bryte viktige biologiske/ landskaps-økologiske sammenhenger
Naturtyper	Tiltaket vil i stor grad virke positivt for forekomsten og utbredelsen av prioriterte naturtyper	Tiltaket vil virke positivt for forekomsten og utbredelsen av prioriterte naturtyper	Tiltaket vil stort sett ikke endre forekomsten av eller kvaliteten på naturtyper	Tiltaket vil i noen grad forringe kvaliteten på eller redusere mangfoldet av prioriterte naturtyper	Tiltaket vil i stor grad forringe kvaliteten på eller redusere mangfoldet av prioriterte naturtyper
Artsmangfold	Tiltaket vil i stor grad øke artsmangfoldet eller forekomst av arter eller bedre deres levestandard	Tiltaket vil øke artsmangfoldet eller forekomst av arter eller bedre deres levestandard	Tiltaket vil stort sett ikke endre artsmangfoldet eller forekomst av arter eller deres levestandard	Tiltaket vil i noen grad redusere artsmangfoldet eller forekomst av arter eller forringe deres levestandard	Tiltaket vil i stor grad redusere artsmangfoldet eller fjerne forekomst av arter eller ødelegge deres levestandard
Naturhistoriske forekomster	Ikke relevant	Ikke relevant	Tiltaket vil stort sett ikke endre geologiske forekomster og elementer	Tiltaket vil forringe geologiske forekomster og elementer	Tiltaket vil ødelegge geologiske forekomster og elementer

Konsekvensvurdering

Tiltakets konsekvenser for plante- og dyrelivet avklares og beskrives. I dette arbeidet benyttes metodikken fra Statens vegvesens *Håndbok 140 (Statens vegvesen 2006)*, men i rapporteringen blir det, i henhold til avtalen, for enkelthets skyld benyttet en tekstlig

beskrivelse av tiltakets konsekvenser framfor den tabellariske fremstillingen som er skissert i Håndbok 140.

3.3 Avbøtende tiltak

Avbøtende tiltak er justeringer/endringer av planutkastet slik at de negative konsekvensene for plante- og dyrelivet blir mindre. Mulige avbøtende tiltak er beskrevet.

4 BESKRIVELSE AV PLANOMRÅDET

Planområdet er opprinnelig et sammensatt område med jordbruksarealer, bakkmark, boliger, gammel og ny industri, havn, brygger for småbåter, veger mm. Tidligere var det åpne kulturlandskapet jordveien til Gretnes gård. Store deler av denne jordveien ble ødelagt av et kvikkleireskred som gikk i flere etapper i april 1925. Leirskredet ødela for en stor del gården Gretnes og det siste raset tok også med seg noen av husene og deler av hagen på gården. Rasgropa, der det før hadde vært åker og eng, ble lenge liggende uten at det ble gjort noe med den (se fig. 2.1). Etter noen år kunne området brukes som beite. Rasgropa ble benyttet som demonstrasjonsobjekt ved årlige ekskursions fra Geografisk institutt, Universitetet i Oslo, fra midten av 1960-tallet til omkring 1980 og et stort antall studenter har lært om leirras ved Gretnes gjennom årene. Senere har Norsk Leca tatt ut leire som råstoff til lecaproduksjon (Klemsdal 2004).

Planområdet kan deles i følgende områder (beskrivelse hentet fra: *Skisseplan Gretnes* (COWI 2009).

- Det åpne kulturlandskapet ved Gretnes gård. Arealet består av jordbruksarealer, gressarealer og noe spredt vegetasjon. Området er preget av uttaket av leire for produksjon av Leca. Landskapet er delt i et øvre og et nedre platå med en markert skråning mellom platåene. Det øvre platået ligger inn mot eksisterende bebyggelse langs Kilevoldveien og Sundløkkaveien, mens det nedre vender inn Gretnesbekken og kulturlandskapet rundt Amundsens Minde.

- Gretnesbekken med tilhørende vegetasjon danner en markert avgrensning av planområdet i Vest. Denne vegetasjonen føres videre nordøstover i skråningen mellom Gretnesområdet og industriområdet langs Glomma og det dannes en sammenhengende grønstruktur. Sistnevnte vegetasjonsstruktur ligger i en markert skråning som ytterligere forsterker oppdelingen i separate landskapsrom.

- Industriarealet langs Glomma ligger som et smalt bånd fram til Sandesundbrua avgrenset av ovennevnte skråning. Industrifeltet trekkes noe oppover langs Sundløkkaveien, og avsluttes ved den gamle industribygningen til Zinkvalseverket.

- Mot øst og sydøst er området avgrenset av Glomma, E6 som i et lite område passerer over planområdet på ei høybru, avkjøringsrampen fra E6 til RV111 samt RV111.

Fig. 4.1. Flyfoto over leirraset, Gretnes gård og Gretnesbekken. Flyfotoet er fra 10.9.1939. Copyright: Terratec.

Bebyggelsen i dette området er fra ulike stilperioder. Boligbebyggelsen til Zinkvalseverket med sine herskapelege bygninger og store hageanlegg danner en særegen karakter.

5 REGISTRERINGER

5.1 Naturtyper

1. Gretnesbekken

Naturtype	Utforming	Areal	Verdi
Viktig bekkedrag	Ravinebekk	65982 m ²	Viktig (B)

Innledning

Bekken er tidligere avgrenset som naturtype (Wergeland Krog 1997). Utløpet av bekken ble kort befart og fotografert av BioFokus ved Arne Laugsand den 27.5.2009, og igjen befart av Wergeland Krog Naturkart ved Ola Wergeland Krog, Morten Viker (fugl) og Bjørn Petter Løfall i henholdsvis juni og august 2011.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Gretnesbekken drenerer fra områdene ved Stordal i Skjeberg, nordover mot kommunegrensen til Borge, forbi Årum og ut i Glomma ved Gretnes. Bekkens nedre deler danner vestgrensen mellom Sarpsborg og Fredrikstad og ligger i et landskapsområde av regional betydning med flere viktige elementer og landskapstrekk. I lokaliteten, men utenfor planområdet, inkluderes ravineskråninger som delvis beites.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten utgjør den nedre delen av et bekkedrag som høyere opp renner gjennom et intensivt drevet jordbrukslandskap. Den nordre delen der den renner gjennom planområdet er imidlertid en rik naturtype med en kantskog av svartor og det er et frodig feltsjikt med blant annet sverdlilje, skogsivaks, vasshøymole, mjødurt, kattehal, springfrø, kvasstarr, bekkeblom, mfl. Bekken er et meget viktig hekkeområde for mange arter fugl og er spesielt viktig i et område med stadig økende utbyggingspress.

Artsmangfold

Stripetorskemunn (Hansen 1994) har en forekomst ved utløpet. Kalmusrot skal også ha blitt påvist ved utløpet, men dette er dårlig dokumentert. Ellers er bekken og kantskogen et meget viktig område for fugl. Følgende rødlistearter er observert hekkende langs bekken innenfor planområdet; nattergal **NT**, gresshoppesanger **VU**, tornirisk **NT**. I tillegg ble det under feltarbeidet også hørt elvesanger og busksanger. Dette er ikke rødlistede arter men det er svært sjeldne arter som ikke påtreffes i Norge hvert år.

Fig. 5.1.1. Naturtype nr. 1 Gretnesbekken. Arealet vest for bekken ligger utenfor planområdet men er tatt med av hensyn til helheten. Flyfoto fra Norge i bilder.

Fig. 5.1.2. Typisk parti fra Gretnesbekken der den renner stille gjennom en galleriskog av svartor. Foto: Ola M. Wergeland Krog.

Bruk, tilstand og påvirkning

Det er utført noen senkingstiltak og anlagt dammer og bekken er lukket over en strekning på ca 1.3 km ved Molteberget lenger opp i bekken ovenfor planområdet. Damanleggene er vandringshindre for fisk, men det eneste vandringshindret innenfor planområdet er kulvertrørene under RV 111. Ved høy vannføring er det imidlertid sannsynlig at de kan forseres av fisk. Ei bru for syklist og gående krysser bekken i de nedre deler, men kanalisert ferdsel av denne typen er en liten trussel mot dyre- og plantelivet i området.

Skjøtsel og hensyn

Det bør settes i verk tiltak for å heve terskelen for det ene røret noe ved innløpet til røret med det formål å øke vannføringen i ett av rørene på lavere vannstand og på den måten øke muligheten for oppvandring av fisk.

Verdibegrunnelse

Bekken vurderes til viktig (B), med vekt på delvis inntakt kantsone nedover mot og ved utløpet, på bekkens viktige landskapsøkologiske funksjon og på dens store betydning for mange fuglearter.

2. "Dammen"

Naturtype	Utforming	Areal	Verdi
Dam	Eldre fisketom dam	2163 m ²	Svært viktig (A)

Innledning

Dammen ble kartlagt av Wergeland Krog Naturkart ved Ola Wergeland Krog og Bjørn Petter Løfall den 17.8.2011.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Dam som er et resultat av det store leirraset eller senere uttak av leire til Leca-produksjon. Dammen ligger parallelt med Gretnesbekken og har trolig vært atskillig større inntil for få år siden da det på flybilde er tydelig at det har blitt skjøvet masser inn i det området som dammen tidligere er inntegnet på.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Dam i et kulturlandskap som er kraftig berørt av maskinell virksomhet som utfyllinger, leireuttak, utfylling, mm. Usikker alder på dammen men den står på flere kart, også gamle Økonomisk kartverk (ØK). Dominerende arter som omgir dammen er takrør og bred dunkjevle. Vegetasjonen i dammen domineres av vanlig tjønnaks, mjuksivaks og flikbrønsl.

Artsmangfold

Det ble funnet ett individ av stor salamander rett ved siden av dammen og det er sannsynlig at arten yngler i dammen. Det ble ikke håvet etter annet dyreliv i dammen.

Fig. 5.1.3. Naturtype nr. 2 "Dammen". Flyfoto fra Norge i bilder.

Bruk, tilstand og påvirkning

Dammen er lang og smal og basert på relativt nye flybilder så har det for bare noen få år siden blitt foretatt vesentlige masseforflytninger i området og dammen er tydelig blitt påvirket av dette. Den var trolig større tidligere.

Skjøtsel og hensyn

Dammen bør utvides og det bør anlegges slake bredder for å redusere faren for å falle i dammen.

Verdibegrunnelse

Dammen er ikke gammel men den ligger i et område med få dammer og den prioriterte rødlistearten storsalamander ble påvist ved siden av dammen og yngler trolig her. Dammen gis derfor verdien Svært viktig (A).

Fig. 5.1.4. Ett individ av stor salamander hadde krøpet inn i en gammel brannslange som lå i vannkanten ved lokalitet nr. 2, Dammen. Foto: Ola Wergeland Krog

3. Gretnes hagen

Naturtype	Utforming	Areal	Verdi
Parklandskap	Park omkring storgårder, gods og offentlige bygninger	980 m ²	Lokalt viktig (C)

Innledning

Restene etter hageanlegget ble kartlagt av Wergeland Krog Naturkart ved Ola Wergeland Krog og Bjørn Petter Løfall den 17.8.2011.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Deler av den gamle hagen på Gretnes gård som ble delvis ødelagt av det store leirskredet i 1925. Hagen ligger på en høyde i landskapet og jordsmonnet er marin leire. At ikke resten av hagen og landskapet omkring gikk med i raset skyldes at det her er stedvis grunne forhold med kort avstand ned til fjell.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Dette er en askelund som utgjør restene etter en gammel park omkring storgården Gretnes. Askelunden består av 12-15 store asketrær (NT) og ca 50 mindre. Et gammelt epletre, flere unge spisslønn, et morell-/kirsebærtre og en ung svenskeasal. Av andre parkvekster var det her en forvokst granhekk og en snøballbusk. Noe død ved, bla en stor liggende død ask.

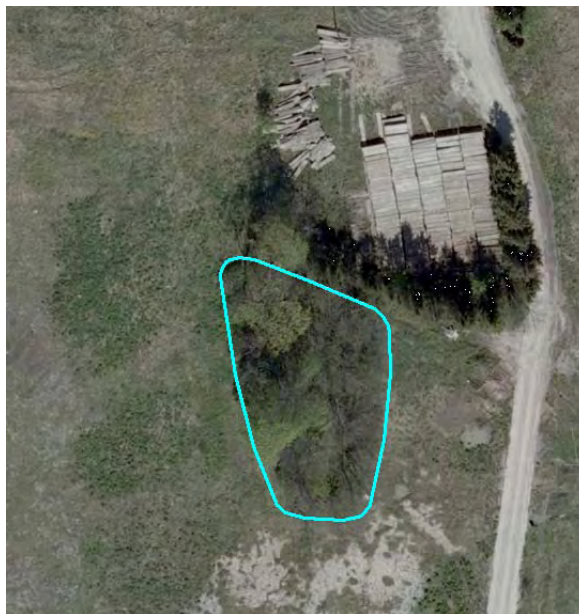

Fig. 5.1.5. Naturtype nr. 3. Gretnes hagen
Flybildet viser hvor isolert denne forekomsten ligger i dag midt i anleggsområdet. Flyfoto fra Norge i bilder.

Fig. 5.1.6. Naturtype nr. 3. Gretnes hagen framstår i dag som et lite "edelløvsogholt" med mange store trær, både stående og liggende. Snøballbusken, epletreet og granhekken utenfor er også rester etter det gamle hageanlegget. Foto: Ola M. Wergeland Krog.

Artsmangfold

Det dominerende treslaget her er ask og denne er rødlistet som nær truet (NT). Utover funn av sokkjuke *Polyporus varius* ble det ikke gjort noen spesielle artsfunn, men det er et potensiale for insekter og sopp på død ved på lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten brukes i dag bare som spennende lekeplass for barn i området. Som park er tilstanden svært dårlig, og dette er bare restene etter den parken som i 1925 var atskillig større. Men som leveområde for arter som er avhengig av dødt løvtrevirke mm., så er lokaliteten verdifull.

Fremmede arter

Hele askelunden er omgitt av en meget stor bestand av svartelistearten kanadagrullris (*Gederaas et al. 2012*). Denne arten har vist seg spesielt aggressiv i nedre Glommaregionen og mulighetene for å bli kvitt arten er små.

Skjøtsel og hensyn

Lokaliteten bør bevares som et område for fri utvikling, eller det kan vurderes om området kan forskjønnes ved å fjerne kratt og tynne kraftig i oppslaget av unge trær. Her vil det være en vurdering av hva som vil fungere i et framtidig boligområde. En utvidelse av området og etablering av "a wild corner" kan være en mulig løsning.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten er restene etter en gammel park, den inneholder mange store trær av den rødlistede arten ask. Det er en del død ved i på lokaliteten, bla. et uvanlig stort læger av ask. Lokaliteten vurderes som en potensiell biotop for flere sjeldne arter og vurderes som lokalt viktig (C).

4. Glommastranda

Naturtype	Utforming	Areal	Verdi
Andre viktige områder		1610 m ²	Lokalt viktig (C)

Innledning:

Glommastranda ble kartlagt av Wergeland Krog Naturkart ved Ola Wergeland Krog og Bjørn Petter Løfall den 17.8.2011.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Som navnet sier danner denne lokaliteten en del av den søndre bredden av Glommas sørside rett vest for Sandesundbrua. Naturgrunnlaget er opprinnelig mudderstrand med marin leire begrodd med svartor strandskog. Det er usikkert hvor mye av stranda som i dag er opprinnelig siden det store leirskredet sendte enorme mengder leire ut i Glomma. Det er dessuten mye rester etter industri langs bredden med murstein, sprengstein og noe gammelt skrot.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Det er noe usikkert hvilken naturtype denne lokaliteten skal beskrives som. Den har elementer av Gråor-heggeskog F05 med "Svartor-utforming" og Rik sumpskog F06 med utformingen "Svartor-strandskog ved beskyttede havstrender og ved strender langs næringsrike innsjøer". Ingen av de to nevnte naturtypene passer imidlertid helt bra. Uansett klassifisering består lokaliteten

uansett av en smal brem av vegetasjonstypen Svartor-strandskog (E6) som i Norge regnes som en sterkt truet vegetasjonstype (Fremstad & Moen 2001). Denne vegetasjonstypen er først og fremst å finne langs havstrender men også langs bekker, innsjøer og elvekanter der næringstilgangen er spesielt stor. Det er derfor all grunn til å verne om denne forekomsten.

Flere treslag inngår i lokaliteten, deriblant gråor, bjørk, ask (NT) selje mfl. Siden lystilgangen og næringstilgangen er god er feltsjiktet godt utviklet og består av høyvokste arter som mjørdurt, brennesle, vendelrot, fredløs.

Fig. 5.1.7. Naturtype nr. 4. Glommastranda. Flyfoto fra Norge i bilder.

Fig. 5.1.8. Naturtype nr. 4. Glommastranda med de mange gamle trebryggene som ikke lenger er i bruk. Foto: Ola M. Wergeland Krog.

Artsmangfold

Ballastplanten stripetorskemunn hadde en god bestand i lokaliteten samt den nå rødlistede treslaget ask (NT) ellers ble det ikke gjort noen spesielle artsfunn.

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten består av en menneskelig påvirket, men fortsatt livskraftig, smal stripe med strandskog langs Glomma. I tidligere tider har det blitt anlagt enkle trebrygger for fritidsbåter spredt nedover langs stranden. Disse står delvis fortsatt men er ikke lenger i bruk. En rekke med strømstolper av tre som tidligere førte fram strøm til slippen står fortsatt.

Skjøtsel og hensyn

Nå for tiden er de gjenværende partiene langs Glommas nedre deler truet av utbygging og av utfylling med sprengstein for å stabilisere breddene. Det er derfor viktig at denne utviklingen stoppes før all naturlig strandskog er fjernet.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten er preget av menneskelig påvirkning både når det gjelder løsmassene i strandkanten og de mange gamle og forlatte trebryggene. Vegetasjonstypen er smal og og ingen av trærne er spesielt storvokste. Dette er imidlertid en svartor strandskog som regnes som sterkt truet (EN) i Norge og lokaliteten bør minst ha verdien lokalt viktig (C).

5. Amerikagaten sør

Naturtype	Utforming	Areal	Verdi
Småbiotoper	Skogholt med engpartier	8013 m ²	Lokalt viktig (C)

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt av BioFokus ved Arne Laugsand den 27.5.2009 og senere av Wergeland Krog Naturkart ved Ola Wergeland Krog og Bjørn Petter Løfall den 17.8.2011.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Avgrensningen gjelder en småbiotop som i avgrenses av Gretnesbekken, i nord og øst av Amerikagaten og i sør av åpen skrotemark.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Småbiotop med suksesjonsskog på teglsteinsfylling og engpartier. Gråor dominerer og det er en del gamle store seljer og en del død ved i skogholtet. God sjikting. Noterte arter ved befaringen er; geitrams, spisslønn, eik, bringebær, landøyda, fredløs, vendelrot, stornesle, krypsoleie, ormetelg, mødurt, skogburkne, kratthumleblom, hegg, gullris, sølvbunke, hundegras mfl. Av trær ble det notert de to rødlistede artene ask (NT) og alm (NT).

Fig. 5.1.9. Naturtype nr. 5. Amerikagaten sør. Flyfoto fra Norge i bilder.

Artsmangfold

Utover de rødlistede trærne ask og alm ble ingen spesielle arter registrert

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten er sterkt menneskepåvirket og det er store mengder murstein, sprengstein og en del skrot i området. Dette har medført at området har fått stå i fred og har utviklet flere store seljer, flere edelløvtrær og en god del død ved.

Skjøtsel og hensyn

Fri utvikling.

Verdibegrunnelse

Liten lokalitet hvor mesteparten av verdien ligger i at området er en naturlig utvidelse av skogen langs Gretnesbekken, i de påviste rødlisteartene og i de gamle seljene og vurderes som lokalt viktig (C).

Fig. 5.1.10. Naturtype nr. 5. Amerikagaten sør. De store seljene i området er verdifulle for mange insektsarter. Foto: Ola M. Wergeland Krog.

6. Zinkvalseverket vest

Naturtype	Utforming	Areal	Verdi
Rik blandingsskog i lavlandet	Boreonemoral blandingsskog	11376 m ²	Viktig (B)

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt av BioFokus ved Arne Laugsand den 27.5.2009 og senere av Wergeland Krog Naturkart ved Ola Wergeland Krog og Bjørn Petter Løfall den 17.8.2011.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger vest for parken ved Norsk Zinkvalseverk og strekker seg ned mot xxxxxx. I sør avgrenses lokaliteten av en ikke trebesatt eng. Naturgrunnlaget er en nordvestvendt ravineskråning ned mot Glomma bestående av marine av setninger fra siste istid.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Rik blandingsskog i lavlandet med utformingen Boreonemoral blandingsskog. Innslaget av edelløvtrær her er stort og det er tvil om lokaliteten bør klassifiseres som Rik edelløvsskog. Verdien her ligger først og fremst i et variert tresjikt med eldre trær og godt med død ved i ulike dimensjoner og stadier. Fleraldret skog. Feltsjiktet er sparsomt til helt fraværende og de vanligst forekommende artene er ormetelg, broddtelg og sauetelg. Stor artsvariasjon med flere grove gadd og læger av hengebjørk. I et område står bøk med

Fig. 5.1.11. Naturtype nr. 6. Zinkvalseverket vest. Flyfoto fra Norge i bilder.

brysthøydiameter rundt 60 cm. Også gadd og død ved av bøk. Ellers eik (50 cm dbh), hestekastanje, spisslønn (80 cm dbh), gran (60 cm dbh), lind, ask, alm, platanlønn, hagtorn, hassel, hestekastanje, rødhyll og en langnålet ubestemt furuart.

Artsmangfold

Av rødlistearter ble det registrert alm (NT) og ask (NT), ellers ingen spesielle, men potensial for sopp og insektfauna knyttet til død ved.

Fig. 5.1.12. Naturtype nr. 6. Zinkvalseverket vest. Mange arter med edelløvtrær i blanding med hengebjørk, gran og furu. Foto: Ola M. Wergeland Krog.

Bruk, tilstand og påvirkning

Lokaliteten har i lengre tid hatt fri utvikling noe som har ført til at det har dannet seg en del både stående og liggende død ved og lokaliteten er verdifull som leveområde for arter som er avhengig av dødt løvtrevirke mm. Fra gammelt av har en det blitt kastet en del søppel nedover i skråningen, men dette er lenge siden og søppelet utgjør i dag ikke noen trussel mot arts mangfoldet.

Fremmede arter

Den amerikanske arten platanlønn er representert i området med noen store trær samt rikelig med småplanter.

Skjøtsel og hensyn

Lokaliteten bør bevares som et område for fri utvikling, men det anbefales at platanlønnene felles og oppslaget av småplanter fjernes.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten har godt med død ved i grovere dimensjoner av ulike treslag, noe som er sjeldent langs Glommas nedre deler. Rødlisteartene ask og alm finnes her. Beliggenheten nær Glomma hvor mesteparten av kantskogen er borte, og ellers i et intensivt drevet landskap, bidrar til at lokaliteten vurderes som Viktig (B).

7. Zinkvalseverkets park

Naturtype	Utforming	Areal	Verdi
Parklandskap	Parker	13622 m ²	Viktig (B)

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt av BioFokus ved Arne Laugsand den 27.5.2009 og senere av Wergeland Krog Naturkart ved Ola Wergeland Krog og Bjørn Petter Løfall den 17.8.2011.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Boligbebyggelsen til Norsk Zinkvalseverk as ligger i Sundløkkaveien 11 i Torp i Fredrikstad. Med sine herskapelige bygninger og store hageanlegg danner denne lokaliteten en særegen karakter. Naturgrunnlaget er marin avsetning fra siste istid og består trolig av marin leire.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Parklandskap hvor verdien først og fremst ligger i forekomsten av mange store og gamle løvtrær hvorav flere arter edelløvtrær.

Følgende arter er representert med store trær; ask, alm, bøk, hengebjørk, platanlønn, eik, furu (ikke norsk), spisslønn, gran, lind og selje. Linda danner lindealléer med trær med brysthøydiameter over 80 cm. Det er usikkert hvorvidt dette er den hjemlige typen av lind eller parklind. Av rødlistede treslag finnes det en stor innhul alm (NT) med diameter på ca 110 cm samt en stor ask (NT) med diameter på ca. 90 cm dbh. Langs gangveien i sør står det en allé av bjørk bestående av 9 store hengebjørker på 30-80 cm dbh. Ellers asal og noen store piletrær, hvorav bare én levende og tre døde. Det største treet i hagen er ei bøk med en brysthøydiameter på ca 140 cm. Et eiketre er også innlemmet i lokaliteten selv om det står rett utenfor gjerdet ved fabrikkbygningen. Videre ble det notert forekomst av hortensia, syrin, eple og plomme.

Artsmangfold

Av rødlistearter ble det registrert alm (NT) og ask (NT). Lavfloraen på trærne var fattig og den eneste arten som kan nevnes er grønn rosettlav *Phaeophyscia orbicularis*.

Bruk, tilstand og påvirkning

Noen av husene i parken er preget av forfall, men selve parken holdes i hevd. Noen av de store trærne er døde og barken har falt av. Alle de tre døde trærne er trolig piletrær.

Fremmede arter

Den amerikanske arten platanlønn er representert i området. Lerketreet og den langnålete furua er ikke norske, men utgjør neppe noen trussel i den norske floraen.

Skjøtsel og hensyn

For mangfoldet av sopp og insekter er det meget positivt om døde trær kan få stå og når de representerer en fare så er det gunstig om de døde stammene kan legges ned og råtne f.eks. helt nederst i hageanlegget der de døde piletrærne nå står. Platanlønn bør felles.

Verdibegrunnelse

Flora og fauna knyttet til gamle trær er truet fordi det er blitt for langt mellom gamle trær i landskapet. Her er et større antall edelløvtrær og lokaliteten vurderes derfor som Viktig (B).

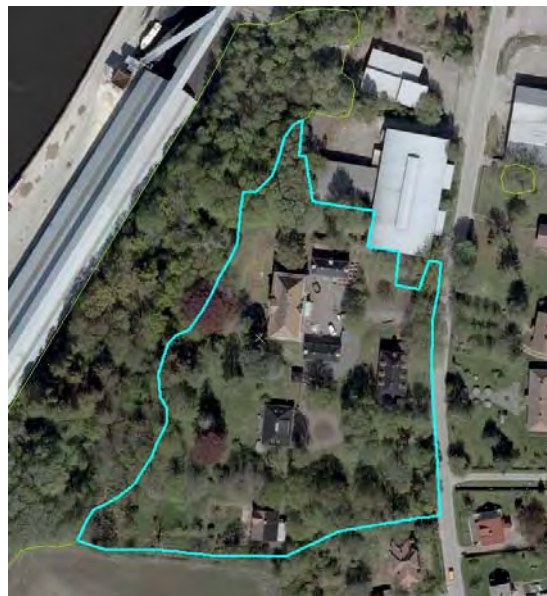

Fig. 5.1.13. Naturtype nr. 7. Zinkvalseverkets park. Flyfoto fra Norge i bilder.

Fig. 5.1.14. Naturtype nr. 7. Zinkvalseverket vest. Det største treet i hagen er ei hul bøk på ca. 140 cm i brysthøydiameter. Foto: Ola M. Wergeland Krog.

8. Skarpenord

Naturtype	Utforming	Areal	Verdi
Store gamle trær	Gammelt tre	124 m ²	Lokalt viktig (C)

Innledning

Lokaliteten ble kartlagt av Wergeland Krog Naturkart ved Ola Wergeland Krog og Bjørn Petter Løfall den 17.8.2011.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Treet står rett sør for lagerbygningen til Skarpenord i Sundløkkaveien 8 i Torp i Fredrikstad. Naturgrunnlaget er marin avsetning fra siste istid og består trolig av marin leire.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Et stort piletre med en brysthøydiameter på ca. 95 cm.

Artsmangfold

Ingen spesielle arter påvist, men store trær, særlig når de begynner å bli hule eller få døde partier, er spesielt viktig for en rekke arter både sopp og insekter som lever på eller i treet.

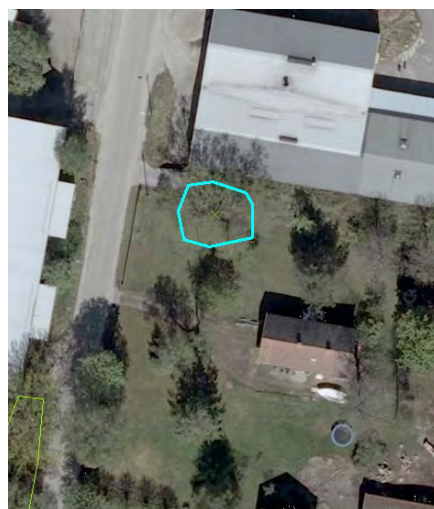

Fig. 5.1.15. Naturtype nr. 8. Skarpenord. Et stort piletre. Flyfoto fra Norge i bilder.

Bruk, tilstand og påvirkning

Treet ser ut til å være livskraftig og det er ingen tegn til at treet er hult.

Skjøtsel og hensyn

Treet er frittstående og er ikke truet av utskygging el. av andre trær.

Verdibegrunnelse

Flora og fauna knyttet til gamle trær er truet fordi det er blitt for langt mellom gamle trær i landskapet. Her er et enkeltstående tre av pil, altså ikke et såkalt edelløvtre og vurderes derfor som Lokalt viktig (C).

Fig. 5.1.16. Naturtype nr. 8. Skarpenord. Foto: Ola M. Wergeland Krog

5.2 Oversiktskart naturtyper

Fig. 5.2. Registrerte naturtypelokaliteter på Gretnes-Sundløkka. Numrene på kartet refererer til lokalitetsnumrene i kap. 5.1. Rød skraver=Svært viktig, brun=Viktig, grønn=lokal verdi.

5.3 Vilt

5.3.1 Generelt

Kartleggingen av viltet i området ble gjennomført ved totalt 7 befaringer i området i tidsrommet 3. til 16. juni 2011. Undersøkellesområdet er i utgangspunktet stort og siden inventeringen ble utført så sent i hekkesesongen ble to områder (vises på kart) prioritert. Dette er områdene langs Gretnesbekken og fronten mot Glomma mellom Gretnesbekken og Sundløkka fram til Amerikagata samt området under og ved E-6. Områdene utenfor de markerte delene ble allikevel besøkt flere ganger, spesielt selve "Årumgropa" og kulturlandskapene opp mot riksveien og Kilevold- og Sundløkkaveien.

Inventeringene er gjort til en tid på året som gjør at registreringene er noe mangelfull for tidligehekkere som meiser, spetter og andre arter da disse lett kan bli oversett. Andre arter som sanglerke, vadefugler med flere har også liten aktivitet på denne tiden av året da hekkingen på det nærmeste er over. Vi vurderer likevel at kvaliteten (antall arter) er rimelig tilfredsstillende selv om kvantiteten (antall par av hver art) kan være mindre korrekt.

Områdernes betydning for fuglefaunaen til andre årstider er heller ikke vurdert, som for eksempel som trekk- og overvintringsområde. I tillegg til inventeringene er opplysninger innhentet fra andre observatører hovedsakelig gjennom det nasjonale rapportsystemet for fugler: Artsobservasjoner.no. Disse observasjonene stammer også fra andre år enn 2011 og er inkludert for å få best mulig oversikt over fuglefaunaen i dette lite besøkte området.

5.3.2 Registreringer

Totalt er det registrert 60 fuglearter innenfor planområdet. Av disse regnes 44 arter som hekkefugler i planområdet. Totalt er det påvist 16 rødlistede fuglearter. Disse fordeler seg slik med aktivitet og rødlistestatus:

Hekkende	7	VU: 1	NT: 6
Trolig hekkende	7	CR: 1	VU: 3 NT: 3
Art på trekk	1	NT: 1	
Næringssøkende	1	NT: 1	

I tillegg kommer 2 nyinnvandrede og fremdeles så fåtallige arter at de aspirerer til den neste rødlista.

5.3.3 Prioriterte viltområder

1. Gretnesbekken

Først og fremst er det Gretnesbekken, den tilstøtende strandskogen langs Glomma samt skogen langs Amerikagaten (Naturtypelok. 1, 4 og 5) som utmerker seg som viktige områder for hekkefugl. Tettheten av hekkefugl er høy i slike områder og det ble under befaringen registrert 28 hekkende fuglearter langs bekken og i skogholtet langs Amerikagaten. Av disse er 3 rødlistet. Det er i tillegg også registrert 4 mulige hekkende arter i det samme området hvorav 1 er rødlistet. To sjeldenheter, elvesanger og busksanger, ble observert i området.

2. Rasområdet / gropa

Det åpne skrotemarksområdet med høyvokst vegetasjon, partier med naken jord, stein og skrot samt fuktige partier fungerer som erstatningsbiotop for mange fuglearter som ikke finner egnede områder i dagens velskjøttede landskap. Dette er først og fremst arter som er avhengige av åpent landskap, men så lenge alt åpent landskap enten er plen, hager, veianlegg, åkerland el. så har de problemer med å finne egnede hekkelokaliteter. Problemet med denne skrotemarka er at det er en ustabil naturtype som har blitt holdt åpen pga. ras, uttak av leire, deponering av skrot osv. Det er derfor vanskelig å hevde at dette området må få forbli skrotemark, det vil kreve at det fortsatt kjøres bulldoser osv., og det er neppe en bærekraftig landskapspleie. I området ble det registrert 10 hekkende fuglearter hvorav 4

rødlistede. Det ble også registrert 3 rødlistearter til her som kan hekke i området men som ikke ble påvist som hekkefugl. Det ble videre registrert aggressive svartelistearter som parkslirekne, kjempespringfrø, lupin og kanadagullris. Disse artene er ikke ønskelig i den norske floraen.

3. E6 - øst

Et mindre område med skrotemark som delvis er gjengrodd med skog og kratt og delvis åpent landskap med sprengstein, veier, steinfyllinger etc. Også dette området fungerer i dette stadiet som en erstatningsbiotop. Med en blanding av åpent landskap, kratt og skog, er det flere fuglearter som her har funnet seg et "fristed".

Det ble registrert 20 arter hekkefugl i området samt 2 sannsynlige. Samtlige arter er vanlige arter og det var ingen rødlistede arter her. Som for viltområde nr. 2 er dette et relativt ustabil landskap som i en fase fungerer som erstatningsbiotop for en rekke fuglearter, men som etter hvert vil miste noe av mangfoldet av habitater.

Fig. 5.3. Registrerte viltområder på Gretnes-Sundløkka. Numrene på kartet refererer til lokalitetsnumrene i kapittel 5.3.3.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Rødliste -status	Forekomst
Hettemåke	<i>Larus ridibundus</i>	NT	Observerert næringsøkende
Fiskemåke	<i>Larus canus</i>	NT	Hekker.
Tyrkerdue	<i>Streptopelia decaocto</i>	VU	Hekker høyst sannsynlig på Sundløkka
Tårnseiler	<i>Apus apus</i>	NT	Hekker trolig på mange bygninger i planområdet
Sanglerke	<i>Alauda arvensis</i>	VU	Hekkefugl i kulturlandskapet
Nattergal	<i>Luscinia luscinia</i>	NT	Hørt syngende flere steder langs Gretnesbekken
Gresshoppesanger	<i>Locustella naevia</i>	VU	En fugl sang ved Gretnesbekken 5.-8/6 2008
Tornskate	<i>Lanius collurio</i>	NT	Området kan brukes av denne arten i trekketidene
Stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	NT	Hekkefugl i planområdet
Tornirisk	<i>Carduelis cannabina</i>	NT	Hekker, ett revir ble påvist ved Gretnesbekken

6 VURDERING AV UTBYGGINGSPLANEN

6.1 Tiltakets konsekvenser for plante- og dyrelivet

6.1.1 Generelt

Utkastet til reguleringsplan har arealmessig fanget opp flere av de spesielle naturverdiene i området. Eksempelvis er størstedelen av Gretnesbekken, som er et spesielt viktig område for fugl, avsatt til naturvernformål/grønnstruktur. Det samme gjelder den rike blandingskogen i skråningen nedenfor parken ved Zinkvalseverket som også er foreslått som naturvernområde/grøntstruktur. Videre vil det ikke være noe problem å ivareta salamanderdammen som er den eneste naturtypen som har fått høyeste naturtypeverdi (A) i denne kartleggingen. Noen "kollisjoner" mellom naturverdier og planutkastet finnes imidlertid og nedenfor gjennomgås de områder der det kan vurderes om det kan finnes løsninger som er mer gunstige for naturmangfoldet.

Nedenfor gjennomgås konsekvensene for de registrerte naturforekomstene av planutkastet. Naturtypene, viltet og rødlistearten gjennomgås i den rekkefølgen de er presentert ovenfor.

6.1.2 Konsekvenser for naturtypene

1. Gretnesbekken

Med unntak for et mindre areal i sør og en kollisjon med båthavna i nord så er mesteparten av Gretnesbekken ivaretatt i planutkastet ved at den er inntegnet som naturvernområde/grøntstruktur. Det lille arealet i sørenden er av mindre betydning for verdien av naturtypen, men overlappen med den planlagte båthavna i nordenden er ugunstig for naturtypen. Gretnesbekkens nedre deler er spesielt viktig for fugl og i den forbindelse er kontakten med Glomma svært viktig da elva er en av de viktigste trekkledene for fugl i regionen.

Avbøtende tiltak: Bevare en trebevokst kantsone langs østsiden av Gretnesbekken helt ned til Glomma samt unngå å anlegge strukturer ute i elva som sperrer fugletrekket langs elvebredden. Eksempelvis vil en ansamling av høye seilbåtmaster rett ved munningen av Gretnesbekken kunne være negativt for fuglefaunaen i området.

Fig. 6.1.2. Naturtyperegistreringene kombinert med utkastet til reguleringsplan med flybilde i bakgrunn. Numrene på kartet refererer til naturtypene i kapittel 5.1.

2. Dammen

Dammen ligger på grensen mellom det som i planutkastet er avsatt som naturvernområde/ grøntstruktur og det som er avsatt som rekreasjonsarealer. Dette bør være forenlig med å ivareta dammens viktige funksjon som leveområde for den rødlistede og nasjonalt prioriterte arten stor salamander. Stor salamander er oppført på Bernkonvensjonens liste II og arten er tatt opp i EUs habitatdirektiv og i Bernkonvensjonens Emerald Network. Det er utarbeidet en nasjonal handlingsplan for arten i Norge (Direktoratet for Naturforvaltning 2008), og Europarådet har også utarbeidet en handlingsplan for stor salamander i Europa (Edgar & Bird 2005).

Biotopforbedrende tiltak: På noen år gamle kart er dammen tegnet inn atskillig større enn den framstår i dag og det kan se ut på flybildene at dammen er delvis gjenfylt vha. bulldoser i de senere år. Det bør vurderes å utvide dammens areal tilbake til den størrelsen den

hadde tidligere. For å gjøre dammen mindre farlig for barn bør det anlegges slake bredder på dammen.

3. Gretnes hagen

Det er planlagt en grøntstruktur fra skolen og ned til rekreasjonsområdet som ligger inntil Gretnesbekken. Slik denne er inntegnet vil den, avhengig av type sti/vei, skjære gjennom den søndre delen av restene etter hage på Gretnes gård.

Avbøtende tiltak: Svinge stien/veien sør for naturtypen slik at det ikke blir nødvendig å hogge ned noen av de gamle edelløvtrærne. Verdien av store gamle trær for biomangfoldet ligger ofte i at de blir hule og representerer tidsstabile substrat. Det er derfor ikke noe problem å la denne naturtypen være en del av grøntstrukturen så lenge trærne ikke hogges.

4 & 5. Glommastranda og Amerikagaten sør

Den inntegnede småbåthavna som strekker seg langs elvebredden fra utløpet av Gretnesbekken og helt bort til industriområdet, er vanskelig forenlig med å ivareta strandskogen langs Glomma (lok.nr. 4) og den prioriterte naturtypen i bakkant (lok.nr. 5).

Avbøtende tiltak: Flytte båthavna lenger østover slik at den havner utenfor det nye boligområdet som er prosjektert der og anlegge opplagsplasser for båtene på et område som medfører mindre skadevirkning for biomangfoldet.

6. Zinkvalseverket vest

Med unntak av noen mindre arealer helt i nordnordøst er denne rike blandingsskogen ivaretatt ved at den er inntegnet som naturvernområde / grøntstruktur. Denne skogen har størst verdi dersom den kan få utvikle seg fritt uten inngrep. Det bør derfor ikke planlegges tiltak som kan føre til at store trær må hogges, død ved må fjernes el.

Biotopforbedrende tiltak: Oppslaget av platanlønn er stedvis stort. Dette er en spredningsvillig amerikansk art som vi ikke ønsker skal spre seg. Det hadde vært fordel for denne rike blandingsskogen om platanlønnen ble fjernet.

7. Zinkvalseverkets park

De naturfaglige verdiene i den gamle herregårdslignende parken er de store trærne, både de levende og ikke minst de døde. Den søndre delen av parken er avsatt som *Nytt boligområde*, og den nordlige delen av denne gamle parken er i planutkastet avsatt som områder for *Kontor, service, lager og lett industri*.

Avbøtende tiltak: Integrere de store trærne i den framtidige utbyggingen av området. Dersom det velges å bygge ut mellom de store trærne bør trærne i anleggsfasen kles inn med planker/bord for å hindre at de skades unødige. Platanlønnene i parken bør felles slik at de ikke tilfører frø til lokalitet nr 6.

8. Skarpenord

Det store piletreet står nå på grensen mellom eksisterende boligområde og område for *Kontor, service, lager og lett industri*. De naturfaglige verdiene i det store gamle treet ligger i den verdien det har for insekter, sopp og andre organismer som krever stabile livsforhold.

Avbøtende tiltak: Integrere treet i planleggingen og kle det inn i anleggsperioden dersom det kan være fare for at stammen skades av anleggsmaskiner.

6.1.3 Konsekvenser for viltområdene

1. Gretnesbekken

Konsekvensene for viltområdet Gretnesbekken er relativt små og siden den største kvaliteten for Gretnesbekken er forekomsten av fuglearter så blir konsekvensene for viltområdet sammenfallende med konsekvensene for naturtypen Gretnesbekken. Viser derfor til kap. 6.1.2 punkt 1.

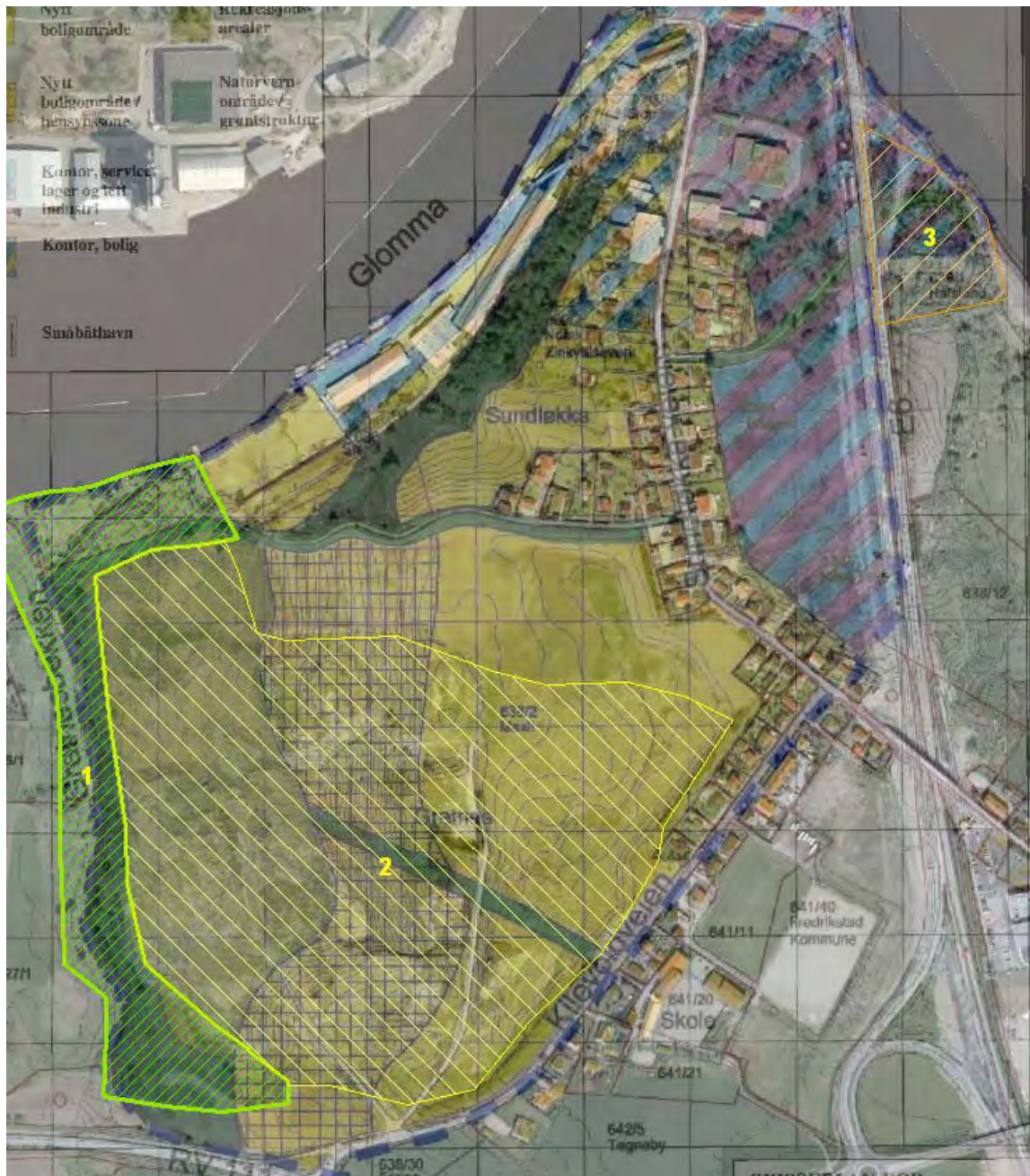

Fig. 6.1.3. Viltområderegreringene kombinert med utkastet til reguleringsplan med flybilde i bakgrunn. Numrene på kartet refererer til viltområdene i kapittel 5.3.

2. Rasområdet / gropa

Det åpne skrotemarksområdet fungerer som erstatningsbiotop for mange fuglearter, men denne typen erstatningsbiotop er avhengig av gjentatte forstyrrelser for ikke å miste sin verdi for flere av de artene som er påvist der nå. Fram til nå har området blitt holdt åpent av naturlig ras med påfølgende beite, det har vært tatt ut leire til leca-produksjon her og det har blitt deponert rivningsavfall mm. i området. Dette har hatt en positiv effekt for naturmangfoldet i skrotemarksområdet. Skrotemarksområdets verdi for en del krevende arter er avhengig av at disse forstyrrelsene ikke opphører. Da det ikke er sannsynlig at denne bruken av området fortsetter etter at tilstøtende arealer har blitt regulert til boligformål, er det sannsynlig at området enten gror til med kratt og skog, eller at det f.eks. parkifiseres. Begge utfall er uheldig for områdets verdi for fugleartene som hekker der i dag.

Kompenserende tiltak: Unngå parkifisering eller total gjengroing. Ved å anlegge ugjødslede blomsterenger som slås sent på året i kombinasjon med stier og små skogholt eller "wild corners" kan verdien av området opprettholdes for i alle fall noen av fugleartene. Graden av vellykkethet vil være avhengig av flere faktorer, deriblant den framtidige ferdselen i området, spesielt vil bruk av området til å lufte hunden kunne være fatale for forekomsten av bakkehekkende fugler. Fjerning av de nevnte svartelisteartene vil være et positivt tiltak generelt. Spesielt for kjempespringfrø og parkslirekne og delvis lupin da vi for disse artene fortsatt her en mulighet for å begrense bestandene. For kanadagullris vil tiltak her neppe ha noen innvirkning da denne arten stedvis er helt dominerende på skrotemark, veikanter og lignende i regionen.

3. E6 – øst

Skrotemarksområde under gjengroing. Som for viltområde nr 2 Rasområdet/gropa er dette området i en temporær tilstand som det vil være vanskelig å bevare i et framtidig utbyggingsområde.

Kompenserende eller avbøtende tiltak: Usikkert.

7 REFERANSER

7.1 Litteratur

Artsdatabanken 2012. *Artskart*. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*. Artsdatabanken, Trondheim.

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok 13*, 2. utgave 2007: 1-258 + vedlegg.

COWI AS 2009. Skisseplan Gretnes. 11.mai 2009. 31s.

Direktoratet for naturforvaltning 2008. Handlingsplan for stor salamander *Triturus cristatus*. Direktoratet for naturforvaltning. Rapport 2008-1: 36s.

Direktoratet for naturforvaltning 2012. Naturbasen. Direktoratet for naturforvaltning. Database for arter og naturtyper. <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn>.

Edgar, P. & Bird, D.R. 2005: Action plan for the conservation of the crested newt *Triturus cristatus* species complex in Europe. – Report to the Council of Europe, Strasbourg (T-PVS/Inf (2005) 24).

Fremstad, E. & Moen, A. (red.) 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. – NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231.

Klemsdal, T. 2004. Gretnesraset 17. april 1925. *Å bygge 11s*.

Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norway.

Laugsand, A., Wergeland Krog, O.M. & Blindheim, T. 2009. Naturtypekartlegging i Fredrikstad kommune 2009. 136s.

Statens vegvesen 2006. *Håndbok 140. Konsekvensanalyser*. 292 s.

Wergeland Krog, O.M., Viker, M. & Løfall, B.P. 2011. Gretnes – Sundløkka. Kartlegging av naturmangfold, konsekvensvurdering av reguleringsplanutkastet. *Wergeland Krog Naturkart Rapport 2011-1*: 30 s. + vedlegg.

7.2 Observatører

Personer som har bidratt med observasjoner ved personlig kontakt eller gjennom Artsobservasjoner.no:

Morten Viker, Egil Ween, Asgeir Larsen, Arve Dyresen, Arild Omberg, Roar Olsen, Sjur Mørk, Øivind Lågbu, Jan Rune Asbjørnsen, Tommy A. Andersen, Morten Olsen, Anders Hangård, Morten Günther, Inger Marie Eriksen, Magne Pettersen, Bjørn Tore Rekve Seim, Rune Aae, Stein Engebretsen, Kjetil Johannessen, Per Arne Johansen, Tore Vang, Erlen Landsverk, Stein Bukholm, Roger Espen, Per-Andre Torper, Kai Edvard Rønning, Andreas Günther, Erich Bosy, Atle Haga, Rine Hanssen, Aleksander Landsverk, Rune Torgersen, Torfinn Engdal

VEDLEGG 1 – VILTOBSERVASJONER

Nedenfor følger en kommentert liste over alle viltobservasjoner som er notert fra området. Listen er basert på 7 besøk i felt i perioden 3. til 16. juni 2011 samt innhentede opplysninger fra andre observatører hovedsakelig gjennom det nasjonale rapportsystemet for fugler: Artsobservasjoner.no. Disse observasjonene stammer også fra andre år enn 2011 og er inkludert for å få best mulig oversikt over fuglefaunaen i dette lite besøkte området. Datoer som oppgis uten årstall gjelder år 2011. Røddlistestatus er angitt med rødt etter artsnavnet. Bestandtall og trender for Østfold er hentet fra forarbeidene til en bok om Østfolds Fuglefauna som er under utarbeidelse av Norsk Ornitologisk Forening avd. Østfold.

Fugl

Stokkand *Anas platyrhynchos*

1 par ble registrert i potensiell hekkebiotop ved Gretnesbekken 5/6 og en hann ble også observert i Glomma 15/6. I Tjernet ved Domberg utenfor planområdet ble 2 par registrert 6/6, disse fuglene kan godt benytte områdene under og ved E6-brua til hekking.

Kvinand *Bucephala clangula*

2 ind. i Glomma 6/6 og en hunn med 2 pull. I tjernet ved Domberg 15/6. Kvinanda hekker i hule trær i skog og en kan ikke se bort fra at dette kullet kommer fra områdene ved E6-brua.

Vaktel *Coturnix coturnix* **NT**

Minst en vaktel spilte i områdene ved Gretnesbekken i perioden 6/6 – 2/7. Den ble hørt spillende på begge sider av bekken nord for riksveien og også sør for denne. Trolig er det snakk om samme fugl som har flyttet rundt, men en kan ikke se bort fra at det dreier seg om flere spillende hanner, arten øker svakt i Østfold og hekker trolig med 5-25 par årlig. Vaktelen er sjelden også ellers i landet. Arten er oppført på den nasjonale rødlista i kategorien NT- nær truet.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Enkeltindivider ble observert ved Glomma 6. og 7/6. Disse tilhører høyst sannsynlig hekkekolonien som finnes ved Øra ved utløpet av Glomma lenger syd. Denne kolonien teller 800 – 1000 par årlig og har vært i sterk økning siden slutten av 1980-tallet. Skarvene som hekker i Østfold tilhører underarten *sinensis*.

Tårnfalk *Falco tinnunculus*

En næringssøkende fugl ble observert hhv 5. og 11/6 sistnevnte dato en hann. En voksen fugl er i tillegg observert her 5/9 2009. Området egner seg utmerket som jakt/hekkeområde for arten som for øvrig er i tilbakegang og er en sjelden hekkefugl i Østfold med om lag 5 – 10 par årlig.

Lerkefalk *Falco subbuteo* **VU**

En overflygende fugl ble sett 8/6 og en jaktende fugl ble observert 11/6. Arten jakter først og fremst øyenstikker, men også mindre spurvefugl og området ser ut til å egne seg godt for dette formålet. Arten kan også hekke innen området, flere potensielle hekkeplasser finnes. Arten er meget sjelden som rugefugl i Østfold selv om den er i sterk økning, bestanden er anslått til 5 – 25 par og den er også oppført i kategorien VU – sårbar på den nasjonale rødlista.

Åkerrikse *Crex crex* **CR**

3 hanner spilte i områdene ved Gretnes i perioden 1.-26/6 2008. Arten var nærmest utryddet i Østfold før den tok seg noe opp på 1990-tallet. Den er fremdeles sjelden og antall spillende hanner fluktuerer fra år til år selv om den totalt sett er i svak framgang, årstotalen overstiger sjeldent 5 – 25 spillende hanner. Åkerrikse er sterkt knyttet til kulturmark. I Norge er den oppført i kategorien CR – kritisk truet på rødlista.

Sivhøne *Gallinula chloropus* **NT**

1 hann med sang/spillytringer ble registrert 31/5 2010. Det finnes flere potensielle hekkeplasser i ”gropa” øst for Gretnesbekken. Arten ble ikke registrert her under inventeringene, men den lever svært anonymt i hekketiden og kan godt ha vært tilstede. En fugl ble registrert utenfor planområdet i tjernet ved Domberg 6/6. Arten har gått kraftig tilbake i Østfold og det hekker neppe mer enn 5 – 10 par årlig i fylket. Sivhøne er oppført på den norske rødlista i kategorien NT – nær truet.

Tjeld *Haematopus ostralegus*

Hekker. 1 par varslet intenst ved Glomma mellom utløpet av Gretnesbekken og Sundløkka 6/6. Den hekket uten tvil her. Hekking langs ferskvann i Østfold er fremdeles ganske sjeldent selv om det ser ut til at arten stadig trekker lenger og lenger inn i landet.

Dverglo *Charadrius dubius* **NT**

Hekker. Dvergloen ble registrert i perioden 5.-23/6 i ”gropa” øst for Gretnesbekken. Høyst sannsynlig hekket 2 par på utfyllingsmassene. Arten var tidligere knyttet til grusstrender langs kysten og ved elver. Forstyrrelser har fordrevet dvergloen fra slike lokaliteter og den prefererer nå menneskeskapte utfyllingsområder. Arten er ikke vanlig som hekkefugl i Østfold, trolig er den i svak tilbakegang og det hekker ikke mer enn 5 – 25 par årlig i fylket Dvergloen er også oppført på den nasjonale rødlista i kategorien NT – nær truet.

Vipe *Vanellus vanellus* **NT**

Hekker. Arten ble observert i kulturlandskapet sør i planområdet i hele inventeringsperioden. Minimum 2 par varslet og hekket sikkert her. I tillegg nevnes en flokk på 30 ind. som rastet på vårtrekk her 21/3 2010 som eksempel på at området også benyttes i trekktidene. Vipa er sjeldnere nå enn for få år siden, spesielt i kystområdene i Østfold og trolig hekker ikke mer enn 300 – 500 par. Den er også oppført på den nasjonale rødlista i kategori NT – nær truet.

Skogsnipe *Tringa ochropus*

Ett ind. ble skremt opp fra en dam i ”gropa” 15/6. Dette var sikkert en hunnfugl som allerede hadde startet høsttrekk.

Hettemåke *Larus ridibundus* **NT**

Observert i hele inventeringsperioden, men bare næringssøkende fugler ved Glomma og inn over kulturlandskapet. Høyeste antall registrert: 10 ind. 5. og 6/6. Fra å ha vært en vanlig rugefugl i Østfold på 1970- og 1980-tallet har bestanden avtatt drastisk og kun 800-1500 par hekker nå årlig. Arten har vært i tilbakegang i hele Norge og er plassert på den nasjonale rødlisten i kategorien NT – nær truet.

Fiskemåke *Larus canus* **NT**

Hekker. En voksen fugl varslet 5/6 intenst helt sør i planområdet ved Gretnes og hekket sikkert her. Ett par ble funnet rugende ved Glomma like ved E6-brua 15/6. Utenom dette ble arten observert næringssøkende i kulturlandskapet gjennom hele inventeringsperioden med som mest 20 ind. 11/6. Som hettemåka har også fiskemåka gått sterkt tilbake i Norge og Østfold de siste 20 årene og hekkebestanden i Østfold teller nå 500-1000 par. Arten er oppført på den nasjonale rødlista i kategorien NT – nær truet.

Sildemåke *Larus fuscus*

Kun observert i små antall næringssøkende i kulturlandskapet og ved Glomma. Arten er i tilbakegang i Østfold.

Gråmåke *Larus argentatus*

Som foregående art ble gråmåka også kun registrert i små antall næringssøkende i kulturlandskapet.

Bydue *Columba livia* var. *Domestica*

Hekker på bygninger på Sundløkka og søker næring i kulturlandskapet. Største antall registrert 12 ind. 5/6. Trolig besøkes også områdene av duer fra Alvimsiden av Glomma.

Ringdue *Columba palumbus*

Hekker. Tilstede i hele inventeringsperioden og flere syngende individer ble hørt langs Gretnesbekken og i områdene ved E6. Trolig 4-5 par langs Gretnesbekken 15/6 og 2-3 par ved E6 6/6. Arten ble for øvrig registrert næringssøkende i kulturlandskapet i mindre antall. 35 ind. ble sett 30/10 2008 noe som indikerer at arten benytter området også i trekktidene.

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto* **VU**

1 ind. ble sett rastende på telefonledning på Sundløkka 15/6 og hekker høyst sannsynlig her. Arten har etter hvert blitt mer uvanlig i Norge og Østfold, Østfoldbestanden teller om lag 25-100 par. Arten er oppført på den nasjonale rødlista i kategorien VU – sårbar.

Tårnseiler *Apus apus* **NT**

Arten hekker trolig på mange bygninger i og rundt planområdet og driver også fødesøk over hele planområdet. Høyeste registrerte antall under inventeringsarbeidet var 50 ind. 6/6. Bestanden av denne arten har gått tilbake i hele landet og også i Østfold, allikevel hekker mer enn 1000 par. Arten er oppført på den nasjonale rødlista i kategorien NT – nær truet.

Flaggspett *Dendrocopos major*

Hekker. Den eneste spettearten registrert i inventeringsperioden. Ett ind. varslet iherdig ved Gretnesbekken 15/6 og et annet ind. likeså ved E6 samme dag. Flere par hekker sikkert i planområdet.

Sanglerke *Alauda arvensis* **VU**

Hekkefugl i kulturlandskapet. På det meste ble det hørt 3 syngende hanner i områdene øst for Gretnesbekken og opp mot riksveien og Sundløkkaveien. En nærmere inventering tidligere på året vil sikkert avsløre flere hekkende par. Arten er i sterk tilbakegang i Norge og Østfold, fylkets bestand er allikevel på over 1000 par. Sanglerka er oppført på den nasjonale rødlista i kategorien VU – sårbar.

Låvesvale *Hirundo rustica*

Hekkefugl i bygninger i planområdet. Sees også regulært på næringssøk i hele området. Største registrerte antall i inventeringsperioden var 40 ind. 6/6. Arten er i sterk tilbakegang i Østfold, men ennå hekker mer enn 1000 par.

Taksvale *Delichon urbicum*

Hekkefugl på bygninger i Planområdet. Arten sees også på næringssøk over området selv om antallet var beskjedent i inventeringsperioden. 10 ind. hhv 6. og 11/6. Arten er i tilbakegang i Østfold, men fremdeles hekker over 1000 par.

Heipiplerke *Anthus pratensis*

Hekkefugl i kulturlandskapet. Minst 2-3 par hekker. Flere syngende og varslende fugler ble registrert i inventeringsperioden i områdene øst for Gretnesbekken.

Linerle *Motacilla alba*

Hekkefugl flere steder over hele planområdet. Ett reir med unger ble funnet øst for Gretnesbekken 11/6.

Rødstrupe *Erithacus rubecula*

Hekkefugl i skogen i områdene ved E6. 2 hanner sang her 15/6, men dette tallet er trolig alt for lavt og arten ville ved tidligere inventering vise seg å hekke flere steder innenfor planområdet.

Nattergal *Luscinia luscinia* **NT**

En fugl ble hørt syngende flere steder langs Gretnesbekken og områdene rundt fra 31/5 til 12/6 2010. Nattergalen er sjelden i Østfold selv om bestanden er i svak framgang. 25 – 50 par hekker trolig i fylket. Også nasjonalt er arten forholdsvis sjelden og den er oppført som NT – nær truet på den norske rødlista.

Buskskvett *Saxicola rubetra*

Hekkefugl langs Gretnesbekken og i områdene øst for denne. Minst 5 par hevdet revir her i inventeringsperioden. 1 par ble også registrert 7/6 2010. Arten har en svak nedgang i Østfold og 200 – 300 par hekker.

Svarttrost *Turdus merula*

Hekkefugl langs Gretnesbekken og i området ved E6. Den sene inventeringen resulterte kun i 2 syngende hanner på hvert sted hhv 15. og 6/6. En tidligere inventering vil helt sikkert avsløre betydelig flere revir i hele planområdet.

Gråtrost *Turdus pilaris*

Hekkefugl både langs Gretnesbekken og ved E6. 2 nylig utfløyne unger ble registrert mellom Gretnesbekken og Sundløkka 5/6 og minimum 3 par varslet ved nedre del av Gretnesbekken samme dag. I områdene ved E6 ble det observert 10 ind. 6/6 og 20 ind. 15/6 hvorav flere ind. varslet.

Måltrost *Turdus philomelos*

Hekkefugl i områdene ved E6. 2 syngende hanner ble registrert her 15/6. En tidligere inventering vil sikkert vise at flere par hekker både her og i øvrige deler av planområdet.

Gresshoppesanger *Locustella naevia* **VU**

En fugl sang ved Gretnesbekken nær riksveien i perioden 5.-8/6 2008. Arten er ikke årlig i Østfold og bestanden er anslått til 0 – 5 par. Også i Norge for øvrig er gresshoppesangeren sjelden og den er oppført på den nasjonale rødlisten i kategorien VU – sårbar.

Elvesanger *Locustella fluviatilis* *

Denne arten er en nasjonal sjeldenhet har hittil ikke blitt påtruffet hvert år i Norge. Arten er imidlertid under innvandring og det tar nok ikke lang tid før de første hekkefunnene blir gjort. Arten er ikke vurdert i arbeidet med den nasjonale rødlista, men kommer innen få år sikkert til å figurere på denne. En fugl sang ved Gretnesbekken i perioden 5.-13/6 og trolig også 23/6.

Busksanger *Acrocephalus dumetorum* *

I likhet med elvesangeren er også busksangeren en nasjonal sjeldenhet som hittil ikke har blitt påtruffet årlig i Østfold. Arten er nylig påvist hekkende i Norge og vil som forrige art snart figurere på den nasjonale rødlista. Heller ikke busksangeren ble vurdert i forbindelse med denne. Arten er under innvandring og stadig flere funn blir gjort i Norge. Arten er registrert 2 ganger ved Gretnesbekken, begge ganger syngende hanner, første gang i perioden 31/5 – 13/6 2010, deretter i perioden 5. – 16/6 og trolig også 23/6 2011.08.10

Myrsanger *Acrocephalus palustris*

Hekkefugl langs Gretnesbekken og i områdene øst for denne. Arten er registrert i periodene 5. – 26/6 2008, 31/5 – 12/6 2010 og 4. – 26/6 2011. Største antall syngende hanner registrert er: 8 ind. 6/6 2008 og 7 ind. 6/6 2011. Dette er en svært høy tetthet av denne sangeren som inntil for noen år siden var en sjeldenhet i Norge. Bestandsveksten har vært meget god og Østfold har nå 200 – 500 hekkende par.

Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus*

Hekkefugl ved vannansamlinger øst for Gretnesbekken. Minst to revir ble registrert 11/6. Arten er i svak fremgang i Østfold. Den er avhengig av takrør og bestanden stiger sakte mens takrørskogene i fylket blir større, dagens bestand er på 400 – 1000 par.

Gulsanger *Hippolais icterina*

Hekkefugl ved Gretnesbekken, områdene mellom denne og Sundløkka og også i området ved E6. Hhv 1, 2 og 2 par disse stedene. Østfoldbestanden er anslått til å være 100 – 300 par og i svak tilbakegang.

Tornsanger *Sylvia communis*

Hekkefugl langs Gretnesbekken og i områdene øst for denne samt i områdene ved E6. Minst 3 par i de to førstnevnte områdene og minst 2 par ved E6. Arten er i svak økning i Østfold og minst 500 – 1000 par hekker.

Hagesanger *Sylvia borin*

Hekkefugl langs Gretnesbekken, i området mot Glomma mellom Gretnesbekken og Sundløkka og i området ved E6. Minst 5 par langs Gretnesbekken og ytterligere 2 par i området mot Glomma og 2 par ved E6.

Munk *Sylvia atricapilla*

Hekkefugl langs Gretnesbekken og i området ved E6. Denne arten ankommer tidlig om våren og synger ikke så villig utover i juni. 3 hanner sang langs Gretnesbekken 5/6 og 1 hann varslet i området ved E6 6/6. En tidligere inventering ville helt sikkert ha framvist flere syngende fugler.

Løvsanger *Phylloscopus trochilus*

Hekkefugl i alle områdene med løvskog i planområdet. 5/6 hevdet minst 15 fugler revir langs Gretnesbekken, 6/6 minst 10 syngende hanner i området ved E6. I tillegg ble fugler registrert hist og her i hele inventeringsperioden.

Gråfluesnapper *Muscicapa striata*

Hekker. En voksen fugl varslet intenst i området ved E6 15/6.

Blåmeis *Parus caeruleus*

Vanlig hekkefugl over hele planområdet, arten er tidlig i gang med hekking og derfor vanskelig å inventere så sent på året. Minst 25 ind. de fleste utfløyne unger ble observert langs Gretnesbekken 15/6 og minst 10 ind. i området ved E6 samme dag.

Kjøttmeis *Parus major*

Hekker. Som blåmeisen er også denne arten en vanlig hekkefugl i hele planområdet, men såpass sent på året var denne vanskelig å opdage. Kun 2 mulige revir ble registrert, ett ved Gretnesbekken og ett ved E6. En inventering tidligere på året ville sikkert ha avdekket kjøttmeisrevir på mange forskjellige steder.

Tornskate *Lanius collurio* **NT**

Ingen tornskate ble observert i inventeringsperioden, men en eldre observasjon finnes. 1 hann 2/10 1994 som viser at området kan brukes av denne arten i trekketidene. Arten har etter hvert blitt sjelden i Østfold. Tilbakegangen har vært veldig stor og bestanden teller nå ikke mer enn 50 – 100 par. Også i hele Norge har arten gått sterkt tilbake og den er derfor oppført på den nasjonale rødlista i kategorien NT – nær truet.

Skjære *Pica pica*

Hekker. Få skjærer ble observert i inventeringsperioden, høyeste antall var 5 ind. ved Gretnes 11/6 og 4 ind ved E6 15/6. Arten er uten tvil vanligere enn dette og hekker trolig med mange par innen planområdet.

Nøttekråke *Nucifraga caryocatactes*

En eldre observasjon foreligger: 1 ind. 26/10 1988. Arten er ikke vanlig i Østfold, men opptrer enkelte år Vanligere enn normalt.

Kaie *Corvus monedula*

Ingen observasjoner i inventeringsperioden, men 2 observasjoner foreligger fra tidligere år: 8 ind. 2/1 2009 og 1 ind. 21/3 2010.

Kråke *Corvus cornix*

Hekkefugl over hele planområdet, men svært få fugler ble observert i inventeringsperioden. Varslende fugler ble registrert både ved Gretnesbekken og i området ved E6. Største antall næringsøkende kråker var 10 ind. i kulturlandskapet ved riksveien 11/6.

Stær *Sturnus vulgaris* **NT**

Hekkefugl i planområdet. Ved tidspunktet for inventeringen hadde stærungene allerede forlatt reirene og ble bare observert næringsøkende i kulturlandskapet. Flest fugler 20 ind. ved Gretnes og 20 ind. ved E6 ble registrert 15/6. Stæren har haitt til dels voldsom tilbakegang både i vårt fylke og i hele landet. Østfoldbestanden er allikevel på over 1000 par, men arten er nå oppført på den nasjonale rødlisten i kategorien NT – nær truet.

Gråspurv *Passer domesticus*

Hekker ved bebyggelsen langs Sundløkkaveien og søker næring i kulturlandskapet. Høyeste registrerte antall 20 ind. 6/6. Arten er i svak tilbakegang i Østfold, men trolig hekker fremdeles over 1000 par.

Pilfink *Passer montanus*

Hekker. Som gråspurven hekker også denne arten ved bebyggelsen og søker næring i kulturlandskapet. Høyeste registrerte antall: 15 ind. ved Gretnesbekken 6/6 og 10 ind. ved E6 samme dag. Arten er trolig mer tallrik enn sin slektning gråspurven.

Bokfink *Fringilla coelebs*

Vanlig hekkefugl i hele planområdet, men vanskelig å inventere så sent på sesongen. Minst 10 revir langs Gretnesbekken og minst 8 revir i området ved E6, samt flere par langs Glomma. Dette er trolig Norges mest tallrike fugleart.

Grønnfink *Carduelis chloris*

Hekkefugl. Vanskelig å inventere sent i sesongen, men minst 2 revir langs Gretnesbekken, 2 revir langs Glomma og 5 revir ved E6. Er trolig en vanligere hekkefugl og revir kan sikkert finnes over hele planområdet.

Stillits *Carduelis carduelis*

Hekkefugl. 4 voksne fugler og 4 nyutfløyne unger og i tillegg 1 syngende hann ble registrert øst for Gretnesbekken 11/6. I tillegg ble en fugl observert 23/6. Arten er en forholdsmessig ny hekkefugl i Norge og Østfold, men bestanden er for oppadgående og minst 50 – 200 par hekker.

Grønnsisik *Carduelis spinus*

Hekkefugl både ved Gretnesbekken og i området ved E6. Så sent i sesongen ble bare 2 revir påvist på førstnevnte sted og 3 ved sistnevnte. Trolig vanligere hekkefugl her enn inventeringsresultatene tilsier.

Tornirisk *Carduelis cannabina* **NT**

Hekker, men kun ett revir ble påvist i inventeringsperioden, dette ved Gretnesbekken nær riksveien. Arten har vist sterk tilbakegang i Norge de senere årene, noe som ikke har vært like påtagelig i Østfold. Den er oppført på den nasjonale rødlista i kategorien NT – nær truet. Trolig hekker flere par i kulturlandskapet i planområdet.

Gulspurv *Emberiza citrinella*

Hekkefugl over hele planområdet. Minst 10 revir langs Gretnesbekken og langs Glomma og like mange i området ved E6. Største registrerte antall på næringssøk i kulturlandskapet var: 12 ind. 6/6 og 15 ind. 15/6.

Sivspurv *Emberiza schoeniclus*

Hekker. Minst 4 par hekket ved vannansamlinger med takrør langs Gretnesbekken og i områdene øst for denne. 4 hunner med mat til unger ble loggført 15/6.

Pattedyr

De listede observasjonene er kun tilleggsregistreringer til fugleobservasjonene, det ble i inventeringsperioden i juni ikke gjort spesielle undersøkelser på verken pattedyr, krypdyr eller amfibier.

Bever *Castor fiber*

Ett voksent dyr ble sett ved utløpet av Gretnesbekken 6/6. Det blir stadig flere bevere langs Glomma her sør for Sarpfossen.

Sørhare *Lepus europaeus*

3 voksne dyr ble sett i kulturlandskapet ved riksveien 5/6. Arten er utsatt i Norge og Østfoldbestanden begynner å ta seg opp. Arten finnes nå over store deler av de østlige og sørlige delene av fylket.

Rådyr *Capreolus capreolus*

I inventeringsperioden ble det nesten daglig registrert rådyr. 3 forskjellige dyr ble sett: 1 voksen hann, 1 fjorårshann og en voksen hunn, trolig er bestanden her større enn dette. Dyrene ble bare sett ved Gretnes, men rådyr finnes sikkert også lenger øst i planområdet blant annet i skogen som grenser til Dombergjtjernet.